

**Fiestas Patronales
de San Jaime**

Santanyí 1973

Edición Patrocinada por la
Caja de Ahorros y Monte de Piedad
de las Baleares

am
santanyi

D. Miguel Verger Verger
Alcalde de Santanyi

SALUTACIÓN

Queridos Santanyinenses:

Otra vez nuestro San Jaime llega a su cita de todos los años. De nuevo el despertar alborozado de la alegría de nuestra fiesta Mayor. Tañen alegres las campanas de nuestra iglesia parroquial.

Días de diversión y de compartirla con los demás. Todos a una a divertirnos unos días, como unidos hemos trabajado por la prosperidad de nuestro pueblo todo el año.

Es la hora de honrar a San Jaime y de abrir los brazos a los que vienen a demostrarnos su aprecio con su visita.

La Corporación Municipal que presido, os ofrece este programa de actos que ha confeccionado con el deseo de celebrar dignamente tan señalada ocasión.

Una vez más queremos agradecer vivamente, las diversas y valiosas colaboraciones que han hecho posible que dicho programa fuese más sugestivo y completo.

En nombre de todo el Consistorio, os deseo a todos intensamente; salud, paz y alegría.

Vuestro Alcalde,

am
santanyi

Les Arts Plàstiques a Santanyí

Per Sebastià Busquets i Servera "BUSSER"

L'inefable publicista i periodista que fou D. Pere Ferrer Gibert al qual deven els pintors que exposaren a Mallorca dins els primers cinquanta anys de la present centúria les més benevolentes *críticas* que sortiren publicades a periòdics i revistes, va voler classificar la pintura illenca segons ubicació. Així les vertents principals foren les que anomenà «escola pollencina» amb son capdaventer H. Anglada-Camarasa i «escola de Deià» que encapçalava en Toni Gelabert. Els altres, els qui no figuraven dins aquests entorns eran englobats generalment dins la vaga denominació —quant el pintor era mallorquí i no sortia del botador tradicional— de «escola mallorquina».

No, no pogué denominar «escola de Santanyí» —així com dins el ram literari s'ha intentat— als qui esporàdicament pintaren els nostres contorns ja que sols un pintor romaní amb efectivitat: Francisco Bernareggi.

La costa baixa mallorquina atragué molt poc els pintors. Tingué que venir Bernareggi a ensenyar a veure aquesta costa, a descobrir-la i captar-la amb els seus ulls plens del modernisme de *oros, nácares y esmeraldas* i mostrar-la als pintors que en sortir de Ciutat, sols creien en la costa nord.

Indubtablement, ell féu el miracle. Perquè miracle va esser què, pintant tant pocas obres, el nom de Santanyí passàs a boca i ulls de tanta gent. Aquí sí que és veritat que paisatge i pintor es trobaren mutuament.

Santanyí —fora del cas Bernareggi i meu— no es estat lloc de llargues estades de pintors. Crec, personalment, que les nostres cales no ofereixen l'espectacularitat i grandiloquència d'altres llocs. La cala —femenina— no s'entrega al pintor així com així. El pintor que la descobreix sol fer una pintura que de bonic que n'és resulta de *postal*. Cal sobreposar-se i endinsar-se dins l'ànima de la Cala i re-crear aquesta maravella on la mar, les pedres, les cases i l'home es conjunten per donar una visió completament distinta dels altres paisatges *clàssics* mallorquins.

Pintors i pintors! Molts n'han passat per la Cala! Anomenar-los es prou difícil. Sobretot els estrangers que fan estades curtes. Així i tot cal recordar al gran Medard Verbourgh que don Pep Costa, com a altres pintors, va portar a Cala D'Or i on realitzà meravelloses obres avui cercadíssimes per Museus i col·leccionistes, a l'extraordinari pintor català Joan Colom, a Josep M.ª Vidal i Quadras, al modest Minnocci-Herrera que passaren la nostre guerra per aquelles cales i el conegut *bodeguista* Vicente Rincón que a Cala Figuera pintà obres molt dignes de recordar.

Abans de la guerra, don Llorenç Cerdà, director de Belles Arts, abandonà per breu temps la seva Pollença i pintà també la Cala. És prou conegut un quadre del *Caló d'En Boira* que si mal no record s'en feren reproduccions a color, i on la mar tranquil·la i transparent mostre el fons rocós, tant de l'agrat del pintor, així com també D. Joan Fuster, que a Cala Santanyí i del famós Pontàs, deixà mostra del seu art.

Acabada la guerra sorgí una onada de pintors novells que a poc a molt ens visitaren. L'any 1947, l'enyorat apotecari i de cada dia més estimat escriptor Bernat Vidal i Tomàs i jo, juntament amb els pintors que aquell estiu pintàvem a la Cala, dedicàrem un record-homenatge a Bernareggi. Després d'haver dinat i a l'hora del cafè, en Bernat Vidal, amb la seva gràcia, ens va llegir uns *redolins* que recorden l'acte. D'allí va sortir el *MOT DE GRACIES*, que una vegada imprès, il·lustrat, i amb la firma de tots els pintors va esser enviat a don Paco que encara era a l'Argentina.

El fulletó és avui cercadíssim pels bibliòfils. En ell, després de l'introducció:

*Senyores i senyors
bé s'està aquí
sota aquest cel tan pur de Santanyí
entre cares amigues i honrats pintors...*

descriu a cadascun dels artistes que pintàvem a la Cala: Guillem Porcel, Gabriel Fiol, En Llauredó, jo, en Tarrassó —pel qual Bernat tenia forta admiració:

*Oh! Oh! Oh!
a la Cala en Tarrassó
Strawinsky del pinzell
Freud, mig trompa de coló.
Oh!
Davant de la vostra Cala, gran Tarrassó
la boca es una immensa O.*

I Alexandrina Costa, la pintora de flors que exposa a La Pina i que fumava fins i tot tabac de pota, com un carreter:

*Teniu compte, però Alexandrina
que el tabac té nicotina.*

I, davant la diversitat d'estils i modos dels que pintàvem acabava el fulletó:

*De pintors, oh noble esbart,
que tots els camins del món
com es palès i pregon
van a la Roma de l'Art.*

La processó dels pintors continuà. La llista prou que s'allarga i cada any pocs o molts ens visiten. En Miquel Llabrés i en Bernat Ribot eran costants. Temporades estivenques han passat l'interessant Pere Camps i el Premi Nacional de Pintura H. Mompó. A Cala D'Or, en Josep Ventosa —el pintor dels olivars—, passà també temporada. Actualment hi treballen els Berthelot, en Tomeu Pons, en Ferri i altres. Per la Cala treballaren Roch-Minué, Castellanes, Fullana, Colom, Mateu Llofriu, García Cuervas, J. García Gutiérrez, Lluís Andreu, Nicolau Forteza, Canyellas, R. Amengual, Cati Barceló, Cati Juan, Daniel Codorniu, M. Mandilego, Lleó Arnau, Tomàs Vila, Miquel Morell, Puntis, Valls-Quer i últimament el mestre Ramon Nadal.

No vull deixar de banda els santanyiners que reberen directament les lliçons i consells de Bernareggi: Maria Suau d'Escalas i en Cosme Covas, i, també els ja coneguts Andreu Ponç, en Joan Amengual, en Jeroni Bonet, en Toni Vila i en Miquel Pons, l'obra dels quals decoran moltes llars santanyineres.

Santanyí aporta a l'artista la meravellosa natura. El paisatge és magnífic i també és magnífica la matèria que produeix: la pedra. L'extraordinària pedra de Santanyí. Pedra que traspasa fronteres, coneguda i estimada per tots els escultors. Aquesta pedra que es produeix aquí, a casa nostra, pedra fina, amable al toc, sense la fredor del marbre i que pren el color daurat i la tebior del sol mediterrani, ha conquerit també als escultors.

D'aquí parteix pedra, que treballada per mans i esperit d'artistes, canta el nostre nom. *Es santanyí* —dirà l'escultor passant-li les mans suaument, acaronent-la, mostrant la seva qualitat. Pedra que se dona —com les nostres cales— als qui saben treballar-la.

I vull anomenar a quatre escultors, un d'ells ja mort fa molts d'anys, escultors nostres, que l'han convertida amb el seu millor mitjà expressiu.

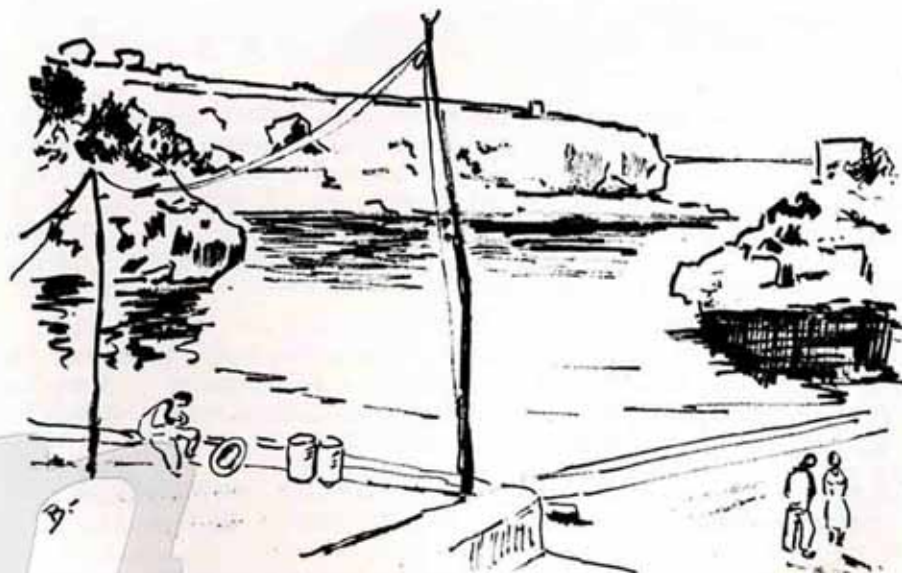
El meu avi, mestre Marc Servera, santanyiner, de ca mestre Marc de l'Obra, autor de *La Sang* que es venera a l'Església de Santanyí, firmada per ell i que per tradició familiar saben que dins el rostre, junt als ulls del Crist, en un paper escrit està el seu nom i data. Quasi bé sempre treballà la pedra.

Rolf Schaffner, l'alemany-santanyiner, que també va sentir l'atracció de la pedra i va concebre una escultura ciclòpea, on l'artista i material emprat es completen obtenent una meravellosa unitat.

I finalment els joves A. Ferrer Mir, darrerament estudiat pel crític Perelló Paradelo a son llibre: *Escultores Contemporàneos en Mallorca* i del que cal esperar un pervindre esperançat dins l'Art escultòric mallorquí, i en Baliasar Vidal, autor del bust del Bisbe Verger i del Crist de Consolació, dins un caire gairebé clàssic.

Aquests i altres més que de segur, lamentant-lo, oblit són els qui han treballat i treballen, cadascun pel seu camí, portant el nom del nostre poble a tot arreu del món. Si no sonàs a massa comercialitat o jo, en lloc de sentir-me santanyiner, tingués l'esperit d'anglès, no tendria inconvenient, sinó a molt d'orgull, posar al darrera de les meves teles:

MADE IN SANTANYÍ - MALLORCA

Art
santanyí

Santanyí tiene su Banda de Música

Amablemente invitado por la Comisión organizadora de las fiestas de San Jaime, he aceptado colaborar si no con la belleza de mi pluma, que no poseo, si por lo menos, con mi mejor voluntad y entusiasmo, que todo el mundo suele poseer, teniendo corazón e ilusión.

No se me señaló tema concreto, y he pensado sería oportuno dedicar, a través de este programa, un elogio a la Banda de música; no porque haya conseguido un grado máximo de ejecución como para participar en concursos — las amas de casa cuando cocinan diariamente, no suelen hacerlo para participar en concursos. Ellas preparan la comida lo mejor que saben y todos encantados—. Mi elogio, pues, es por su voluntad de continuación y mejoramiento que ha ido demostrando hasta ahora.

Decía Wagner que «la música expresa lo eterno y lo ideal». Por esto los pueblos, como nuestro querido Santanyí, que hacen gala de su fe, creyendo en el más allá, y, no solamente se gozan en lo material, como la técnica y el confort, todo ello maravilloso, sino también saben saborear lo espiritual, refiriéndome aquí a la belleza artística, sienten un placer al poder tener una Banda de música.

Ya sabemos que muchos de los pueblos de Mallorca no disponen de medios para «mantener» una agrupación musical más o menos nutrida y más o menos perfecta, pero, *tenerla* y que *sue* lo mejor que pueda, ya es un esfuerzo que merece nuestro aplauso y nuestra gratitud, —como aplaude la familia a la madre cocinera, tanto si presenta una sustanciosa comida de fiesta, como un sencillito desayuno de todos los días—.

Estas breves líneas sirvan para desear a quienes hacen posible nuestra Banda de música mis mejores votos de seguir en la brecha. Ello debe ser obra de todos. Tanto autoridades, director, los componentes, como todos los que les aplaudimos, — que aplaudir es lo más fácil; no importa ensayo alguno —, debemos seguir día a día apoyando el hombro para que nunca se vaya a rodar, que todos oiríamos el choque estruendoso de los instrumentos con el suelo, lo que produciría realmente un verdadero «desconcierto».

Aunque solo actuara una vez al año, como en nuestras fiestas, ya sería estupendo contar con ella, puesto que con sus marchas vibrantes o con sus elegantes melodías pone una nota de animación en el ambiente y una nota de alegría en nuestro corazón.

Brindo con motivo de San Jaime por muchas cosas, pero, en este momento lo hago por nuestra Banda y por muchos años...

Mateo OLIVER BORONAT

Notes sobre la Pedra de Santanyí

Una de les coses que més caràcter ha donat al nostre poble, i que ha fet que el seu nom traspassàs les fronteres, ha estat la blanca i fina pedra que reb el nom de la terra on es troba: Santanyí.

La nostra pedra ha servit des de temps llunyà per la construcció i ornamentació dels monuments més importants de l'arquitectura mallorquina i de més enllà de la mar. A continuació ferem un poc d'història sobre els documents que hem trobat.

Sobre la construcció de la Seu són diverses les notes documentades; dia 18 d'agost de l'any 1388 sortí una barcada de pedra de Santanyí pel portal del Mirador. Suposam que serien nombroses les barcades i carretades que a poc a poc serien extreïdes de les entranyes de la nostra terra per tan noble fi. Per l'octubre de 1389 seguia el tall de pedra i els esmaginaires Oliveres i Morei vinguéren a Santanyí per dirigir i inspeccionar els treballs. L'any següent, 1390, tornava Pere Morei per escollir les pedres per les estàtues de la porta del Mirador, que no veuria acabada, perquè dia 29 de gener de 1394 moria aquest gran arquitecte i escultor, admirador de la nostra pedra.

Altre entusiasta de la pedra de Santanyí fou Miquel Verger que l'emprà per la façana principal de la Catedral.

Més envant, a l'any 1526, se construí el cor de la dita catedral, i l'aragonès Joan de Sales exigí també pedra de Santanyí.

El document més complet és sens dubte el que descriu el cost de la pedra enviada a Barcelona per construir el Palau Reial l'any 1406. Vegeu la transcripció total:

Item met en data que pagui entre diverses partides de manament del senyor Rey al dit procurador reyal fet ab letra sua signada de sa ma, dada en Barchinona a XIII d'abril del any de la nativitat de nostre senyor MCCCC sis, e ab lo seu segell secret segellada, per la pera devall escrita quel dit senyor manave que li trametes obs de la obra del seu palau maior de Barchinona: ço es mill migans de pera de Santanyi ço es de migans doblers, et altres de migans de ters, es asseber que dona en Guillem Marcho e mestre Nadal Fiase picaperers per XVIII dotzenes, X. migans que tallaran a Santanyi e aquells li feren portar e descarregar en lo moll de la Ciutat de Mallorca per pacte entre ells e la

procurador reyal empres ço es per XXIX, dotzenes e dos migans a rao de XX, sous la dotzenas XXVIII liures III sous llll diners.—Et per XXXIII dotzenes VIII migans de terç a rao de XIII sous la dotzenes XXIII liures V, sous III diners de les quals fermaren a poques ab en Johan Daulesa notari; axi que costaren los dits migans de prima compra LIII liures VII sous VIII diners. Item dona per nolits de portar la dita pera del moll de la Ciutat a Barchinona dictarle en Jacme Sala obrer dels palaus Reyals de Barchinona que la reebes per lo senyor Rey, es assebers an Johan Planella barquer, per VII dotzenes VIII peres de galga que porta dels dits migans comtant doblers per I pera e III de terç per altre a rao XX sous la dotzena, per pacta que feu VII liures XV sous. Item paga a Thomas Catala quen porta II dotzenes, VI peres ab algun rasmus que li dones la dita raho II liures VIII sous. Item a Arnau Puigferrer quen porta ab la sua nau VIII dotzenes VIII peres a la dita rahos VIII lr. XIII ss. Item per messions de bastaxos que acostaren la dita pera a carregador al moll XIII sous. E es cert que lo nolit de VI dotzenes V, peres que porta ab la sua barcha n'Anthoni Merti paga lo dit obres de Barchinone segons que per letra sua fuy certificat.

E axi es per tot ço que per mi es estat pagat, entre compra de la dita pera e major part del nolit daquela, segons que conta en les apoches quen cobra axi com appar en libre propi del dit procurador reyal, en cartes LXXXV: septuaginta tres libras, decem septem solidos, octo denarios.

A.H.M.—DADES 1406, fol. 77.

La Llocja (1426) i el Castelnuovo de Nàpols (1449) són altres monuments construïts amb la pedra del nostre poble.

A Santanyí tenim també la medieval església del Roser i el Temple Parroquial, on trobam la daurada pedra. Per la fàbrica de l'Església s'empraren (de l'any 1786 a 1847) 6360 carretades, que costaren 5443 lliures i 17 sous. Per aquesta construcció s'extregué la pedra de les Pedreres Grans; i del Clos del Rector, que estava situat vora ca ses monges, i que després se convertiria amb aljub per recollir les aigües del Pou del Rei.

Moltes esglésies de Ciutat tenen també ornamentació d'aquesta pedra. L'any 1708 la Mercé comprà pedra de Santanyí per a el portal menor «sobre el qual si cologuera una Verge». El relleu de St. Jaume que està dalt el portal de l'església del mateix nom, és també de pedra de Santanyí, obra de Miquel Tomàs, i pagada pel Rector que fou del nostre poble, Mn. Guillem Reus.

És també de la mateixa matèria la venerada Verge de Lluc; així com també la façana de la nostra monumental Casa Consistorial, cons-

truïda l'any 1902, un dels darrers edificis públics on s'emprà la pedra de Santanyí.

El nom de la nostra pedra va lligat a un fet que succeí en el segle XIII a lo que és avui l'església de St. Jaume: Una virtuosa dona anava moltes vegades a resar i veia una estranya processó de penitents que arribant a un lloc determinat apuntaven al trespòl. Revelada aquesta visió, se cavà en el dit lloc i davall una pedra se trobà un Sant Crist Dameto en la seva història de Mallorca diu: «*La piedra que lo cubria es de la cantera de Santanyí y sus arenas se dice que han sanado a varios enfermos*».

Servesquin aquestes breus notes d'homenatge i gratitud a la nostra pedra de Santanyí i als qui l'han treballada fins als nostres dies, deixant enlairat el nom del nostre poble.

Andreu PONÇ I FULLANA

PROGRAMA OFICIAL

ACTOS RELIGIOSOS

Día 24 - A las 21, Solemnes Completas en la Iglesia Parroquial.

Día 25 - **FESTIVIDAD DE SAN JAIME.**

A las 10,30, Misa Solemne con sermón

Dichos actos serán presididos por las Autoridades locales y Jerarquías del Movimiento.

La Banda de Música del Frente de Juventudes asistirá a dichos actos, dirigida por el Maestro D. Andrés Bennásar.

ACTOS CÍVICOS

Día 21 - A las 22, Verbena por los conjuntos Los Grecos y Margaluz y su conjunto.

Día 22 - A las 7, Disparo de cohetes anunciando el comienzo de las Fiestas de San Jaime.

A las 22, Gran Velada Teatral a cargo de Xesc Forteza (Teatro mallorquín), con la obra "Trunfos Oros", en la Plaza General Goded, "gratis" para todo el público.

Día 23 - A las 7, Disparo de cohetes.

Día 24 - A las 7, Disparo de cohetes y Diana.

A las 18, Carreras pedestres para niños y niñas menores de 14 años.

A continuación, carreras de cintas para niños menores de 14 años.

A las 18, Desfile de los tradicionales "Dimonis y Cabezudos", acompañados por la Gaita y Tamboril.

A las 22, Concierto por la Banda de Música en la Plaza Mayor.

A las 22, Verbena por los renombrados conjuntos Los Oliver's y Sayonara's con su vocalista.

Día 25 - **FESTIVIDAD DE SAN JAIME.**

A las 7, Diana y disparo de cohetes.

A las 8, Recorrido por el pueblo de "Dimonis y Cabezudos" acompañados por la Gaita y Tamboril.

A las 12, Recepción en el Salón de Sesiones del Ayuntamiento, con Vino de Honor para todo el Pueblo.

A las 22, Concierto por la Banda de Música en la Plaza Mayor.

A las 22, Gran Velada de Bailes a cargo de "Aires de Palma" y Rapsodia Española de Jaime Company.

A las 24, Monumental Castillo de Fuegos Artificiales en la Plaza Porta Murada.

Nota: Para los distintos actos ver programas especiales.

alm
santanyi

am
santanyi